

27. november 1938, Banská Bystrica.

Veliteľstvo VII. zboru podáva správu KÚ v Bratislave o zbúraní pamätníka č.-s. padlým vojakom v meste Lučence a o pomeroch, ktoré zavládli v meste po okupácii maďarským vojskom.

Od dôveryhodnej osoby, ktorá prišla dne 25. 11. 1938 z Lučence, obdržel jsem fotografie pomníku padlých, který stál v parku v Lučenci před okupací maďarským vojskem, a nevyvolaný film, jímž byl odfotografován tento pomník po zničení. Film jsem dal vyvolat a zasilám tamnímu úřadu fotografie pomníku padlých před okupací Lučence maďarským vojskem, na 2. zvětšené snímky tohoto pomníku po okupaci maďarským vojskem.¹

Zničení tohoto pomníku bylo provedeno takto:

Vrchní část pomníku byla stržena provazy a pak spodek a celé okolí bylo železnými tyčemi roztlučeno za pustých nadávek Čechům a Slovákům.

Barbarské zničení tohoto pomníku provedli maďarští theologové společně s vojskem. Navrhují, aby těchto fotografií bylo použito v obrázkových časopisech jak našich, tak i zahraničních, jako ukázka maďarské kultury k uměleckým věcem a jako důkaz nesmiřitelné nenávisli Maďarů proti všem, kde se objeví byť i jen slovenský nápis.

Uvedený důvěrník potvrzuje, že maďarské obyvatelstvo v Lučenci je velmi zklamáno nynějšími poměry a nejvíce se bojí stoupající drahoty. Např.: rádiopřístroje jsou dražší o 50 %, niklové zboží není vůbec k dostání a to, které ještě je v obchodech, je dražší až o 150 %. Výrobky ze skla, žárovky, baterie, stouply až o 100 %, 1 kg cukru, který stál po příchodu Maďarů do Lučence 9.20 Kč, stojí nyní 7.50 Kč. Všechny potraviny jsou nepoměrně dražší než v době čs. režimu a je jich nedostatek. Filiálku firmy Baťa převzala firma Ika. Za 1 pengő se platí 7 Kč. Do 1. 12. budou se přijímat čs. drobné mince do 10 Kč a stříbrné do 20 Kč. Vyšší čs. bankovky nejsou přijímány. Bývalí úředníci města Lučence jsou propuštěni. Slovenské gymnázium v Lučenci nebude prý povoleno a vyjednávání o zachování slovenské měšťanské školy naráží na velké obtíže. Maďarští učitelé zjišťují počet slovenských žáků tímto způsobem: Nejdříve se ptají žáků, kdo z nich umí maďarsky. Přihlášený počet si poznamenají. Na to se ptají, kdo by chtěl chodit do maďarské školy. Opět si poznačí přihlášený počet. Tímto umělým způsobem sestaví statistiku, z níž vyjde najevo, že žáků slovenské národnosti je tak malé procento, že pro ně není třeba slovenskou školu zřídit.

Spolek Zeleného kříže v Lučenci rozesílá jak občanům slovenské, tak i maďarské národnosti (o kterých se vědělo, že byli loajálními čs. občany) výhrůžné dopisy.

major Slezák, v. r.

SNA, KÚ., kr. 256, f. 71527/38 prez., č. 75 962

¹ Fotografie sa pri dokumente nenachádzajú